

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra
a 26. szám alatti ház emeletében.

Megjelen e lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton dében.
Ara évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasznos sorért először 7 kr., másodsor 6 kr., harmadsor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 30 kr. hűségdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kereltetik.
A nyilatkozott cikkek sora után 25 kr. előleges beküldése mellett a szerkesztőhöz csimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középtetca, STEIN J. könyvkereskedése.

Előfizetési felhívás A ,K. KÖZLÖNY'

oct.—decz. folyamára.

Előfizetési ára:

Egészévre 12 forint.

Félévre 6 "

Évnegyedre 3 "

Az előfizetési pénz jelen hó végéig
kiadónk Stein János középtetcai kereske-
désébe rendes posta útján beküldhető.
Kolozsvárt, sept. 12. 1864.

A „K. K.” szerkesztősége.

A közvetítő pártokról.

IV.

(D) A mint utóbbi cikkünkben egyik te-
kintélyes centralista lap nézeteit felfogtuk,
ugy látszik, hogy ők, kik saját hazájuk au-
tonom jogait a felelős ministerium és parla-
mentaris élet által látják kifejleszthetőknek, e
részben ellenkező eszméket nem vallhatnak
Magyarországra nézve, sőt kétségtelenül be-
látnak, hogy saját parlamentararis rendszerök
csak akkor bír állandósággal, ha ugyanazon
elv van alkalmazva a birodalom másik részé-
ben is, mely sokkal régebbi idő óta bír alkot-
mányossággal, s melynek fő nemzete évezre-
den át vész és viharok közt kitünteté, hogy
alkotmányát tudja is védeni.

Természetes, mint már említettük, hogy a
centralisták sokkal nagyobb biztosítékot lát-
nának alkotmányukra nézve, ha a magyarok
minden alkotmányos jogokat velük együtt
gyakorolnak s védenek, mert így 30 millió
nép intézménye bajosan eshetik változás alá.
A magyarok eddigi magatartása azonban meg-
győzte őket jó részt arról, hogy a magyar
királyi önállóságot magukba amalgamálni nem
lehet.

Nem látva tehát az abszolút beolvastás
lehetőségét már csak azáltal is sokat láthat
megnyerve a szabadelvűbb centralista párt,
hogya a magyar királyságot magával hasonló
elv szerint látja kormányozva; a magyar parla-
mentarismus elve a legbiztosabb garantiája
az osztrák parlamentarismus elvének, mihelyt
az osztrákok biztosítva érezhetik magukat ar-
ról, hogy Magyarország a közös uralkodó
háztól el nem szakadhat.

Ennél fogva is már éppen ők nem csoda,
ha az előbb említett egy nevezett conservatív
párt szándékaival nem rokonszenveznek, mert
az más kormányzati alakot vall; és az alak
különbsége mellett egy nagy, sőt legfontosabb
jogot is kockáztat.

Ezen jog a birodalom legfontosabb ügyei-
nek elvétele a népképviselőttől.

A magyar királyság országai általában
azon alapszerződéssel bírnak, mely szerint
ők bizonyos számú rendes katonaságot tartot-
tak a közös birodalom védelmére, a haza ha-
tárait védvén a felkelés (insurrectio), a biro-
dalom határainak védelmére a nemzet sorka-
tonaságát adta, melynek létszámát ugyan ma-
ga az országgyűlés határozta el időről időre
ugy Erdélyben, mint Magyarországon; meg-
szavazta a gyűlés ezen katonaság tartására
szükséges adót is, azonban azon erőnek mi-
kénti felhasználását az uralkodó teljhatalmára
bízta, mint a kinél egyedül volt a hadizenet
s békekötés joga. Így harcoltak sorkatonáink
Török, Német, Spanyol, Franciaországban

és Nápolyban a nélkül, hogy országgyűlé-
seink elé kékkönyvet terjesztettek volna, mint-
hogy a küldiplomatiai kérdések intézése is
egyedül az uralkodónak volt fenhagyva.

Austriának korlátlan ura, saját nagyha-
talmi állása kérdéseiben nem függhetett a ma-
gyar képviselőttől, s ezen joggyakorlata Ma-
gyarországra nézve nem volt lealázó, mert itt
e közkérdésekben a teljhatalmat egyszersmind
a nemzet fölött apostoli királyi gyakorlta.

Austria alkotmányt nyervén, a helyzet te-
temesen megváltozott, egy nagy birodalom,
ha parlamentararis életet akar élni, be kell
hogy folyjon annak képviselete a kormány
minden cselekményébe.

Ámde, ha bármely austriai parlament Ma-
gyarország nélkül intézkedik azon kérdése-
ről, melyeket ennek ős intézménye csakis az
uralkodó teljhatalmára bízott át, ezáltal egy-
szerre Magyarország felett Austria népe uralko-
dik teljhatalommal, nem pedig az uralko-
dó ház.

Az osztrák publicisták belátják ezt, s ezért
sürgetik a közös kérdésekben a közös parla-
mentet s ministeriumot.

A magyar politikusok nem látták eddigelé
szükségének, hogy ezen közös ügyek közpon-
ti képviselőit feláldozzák az országgyű-
lés mindig bírt jogát s csak annyira nyilat-
koztak készeknek, hogy a mennyiben régeb-
ben is valami a birodalom valódi közös ügye
volt, ebben esetről esetre érintkezni készek.
Régebben is többször érintkeztek sistematica
deputatiók által.

Tulajdonképp a higgadtabb elméletben csakis
ez az ansa litigandi, habár a tetteles gyá-
korlat sebessen halad az abszolút réal unio
felé.

E szerint a magyar viszályban a szabad-
elvűbb centralisták előtt a közös ügyek al-
kotmányos közös tárgyalásának módja még
csak a megoldandó kérdés, a mit a februári
patens és 1848-iki törvények revisioja által
meg lehet valahogy oldani; de ha a „Pesti
Hírnök”-kel akarnának pactálni, akkor leg-
előbb is le kellene mondani azon legmagasabb
jogról, hogy parlamentjük az uralkodóház

nyaghatalmi kérdéseire közvetlen befolyást
gyakoroljon; a kölcsönös igazság azt kívánja,
hogy ha Magyarország nem diszponál e rész-
ben magáról, ők se diszponáljanak magokról,
s egyszersmind Magyarországról, hanem biz-
zák ők is a többit az uralkodó teljhatalomra.
E pont az, mely miatt távolabbi állanak a
bécsiek a „P. Hírnök” eszméitől, mint a leg-
szélsőbb 48-sokétól is, mert 1848 éppen ugy
parlamentaris formáért küzdött Magyarorszá-
gon, mint küzdenek azért Austriában a sza-
badelvűbb centralisták.

Látni való tehát, hogy Austriai körök irá-
nyában a „P. Hírnök” elvei közvetítő állást
nem foglalhatnak el, viszont Magyarország
nagy többségének közvéleménye szintén a
parlamentaris rendszer mellett buzogván, a
„P. Hírnök” a magyar közvéleményben sem
bírhát megnyugtató kiterjedésű propagandát;
és így alig hihetjük, hogy azon kibékítő párt
különbön igen nemes és magasatos célját a
kiegyenlítést a vett uton elérhesse.

Egyébiránt most is azt mondjuk, habár
azon álláspontot nem osztjuk, mikép az is
jobb a mostani bizonytalan és függő állapot-
nál; de egyszersmind azt hisszük, hogy a
„P. Hírnök” programja ugy tul a Lajthán,
mint innen, sokkal több akadályba ütközik,
mint az 1848-ki törvény.

Ennél fogva nem látunk azon közvetítő
párt sikerére nézve semmi reményt, mert
a mennyiben a szerkesztőség régebbi eszméit
ismerjük, azok sem az osztrák alkotmányos

pártoknál, sem a haza kebelében többséggel
nem bírtak.

Már pedig csak az lehet közvetítő, a ki
félíg meddig, mind a két vitázó félt meg-
nyerte.

Ezek észrevételeink az ugy elhíradott
közvetítési párt felelől.

A méltányosság szempontja azonban azt
várja tőlünk, mikép még remélhetjük, hogy
a „P. Hírnök” szerkesztősége valóban egy ki-
békítő irányban lépik fel, s lemond azon
rögeszméről, melylyel ekkorig a parlamentaris-
mus eszméjét ostromolta.

Maga a szerkesztő ugy nyilatkozik, hogy
a körébe csoportosult párt programjához
képesti működését octoberben kezdi meg, ha
tehát most nem éppen azon program szerint
működik, ugy remélni lehet, hogy közeledni
fog a nemzet többségének nézetéhez; más kü-
lönben közvetítő bizonynyal nem lehet, mert
az ő régebbi magatartása a nemzettel visz-
hangra nem talált.

(D) A „Korunk” már két utóbbi cikké-
ben szól valami diplomatáról, a ki körül Er-
dély közvéleménye kezd összpontosulni. Nem
tudjuk kit érthet ez alatt a K. szerkesztője,
de utóbbi cikkében azt mondja, hogy ezen
férfiú volt azon eszme, a mit a „Közlöny”
hozott először, miszerint „a magyar korona
tartományai egy birodalmi tanácsot kapnának,
s két birodalmi tanács választottai intéznék
a közügyeket.”

A „Kolozsvári Közlöny” ilyen birodalmi
tanácsokról soha sem szoltott; mi egyszerűen
a bécsi centralista lapoknak azt mondotuk,
hogy midőn ők Austriában védelmezik a tar-
tományi gyűlések mellett a császárság köz-
ponti gyűlését a szűkebb Reichsrathot, a mely
Austria törvényhozási s kormányzati szoros
unioját képviseli: hogyan rontják éppen ak-
kor össze a magyar korona tartományainak
1848-ban egyesített közös törvényhozó gyű-
lését, és közös kormányt?

Ezt mi kérdésképp tettük fel, bemutatandók
azt, hogy a magyar királyság irányában foly-
tatott politika, nemcsak a corpus jurisnak, de
a császári alkotmány azon alapeszméinek sem
felel meg, a mely a birodalom másik felében
alkalmaztatott.

Mi nem tagadtuk Erdélynek az 1848-ban
is fenbgyott autonomia, s az 1790-iki orszá-
gos bizottmányoknak az unio tárgyaláiban mun-
kálata alapján, valamint a magyar királyság
korabeli jogalapon egy tartományi mint hely-
hatósági gyűlésezés iránt fentartható jogát;
de a közös képviseletet s közös kormányt je-
löltük jog-irányul, a magyar birodalmi tanács-
ról soha sem szoltottunk, csak közös király-
sági képviseletről, a hová a királyság mind-
azon tárgyai tartoznak, a melyek a törvény-
hozás, igazságszolgáltatás és államháztel
körébe esnek.

Továbbá kijelentjük, hogy nem ismerjük
azon diplomátát, ki ez eszmét nekünk sugalta
volna, ezen eszmét mi nem sugalmazásból,
hanem törvényeinkből, és az Austriában ki-
vitt alkotmány eszméiből merítettük. Ez eszmé
előttünk senki sem pendítette meg, az
után, hogy mi kimondottuk, láttuk azt rö-
piratokban, s több bécsi lapban, szoltott hoz-
zá lapunkban is egy igen tisztelt főúr H. H.
jegy alatt. Hazánk több legkitünőbb fiai elis-
merék személyes nyilatkozataikban, hogy ily
irányban lehetne a kiegyenlítés célja felé ha-
ladni; de mi nem ismerhetjük fel ez eszmé-
ről a „Korunk” kikiáltott új vezérét; mert
azok közül, a kik ez eszmét practicabilisnak
nyilvánított, mindenik olyan, a ki körül már
r. e. g. o. t. a csoportosulva van Erdély közvéle-
ménye.

Ezek közül pedig egyik sem akar Ma-
gyarországnak birodalmi tanácsot, hanem igen
a királyság közös országgyűlését, a mely
mellett, ha másképp nem lehet, a királyság
egyres tartományai saját helyhatósági kérdé-
seikben gyűléseket tarthatnának.

Dunafejedelemség.

Galacz, sept. 12.

Legközelebbi levelemben, ugy emlékszem,
kifejeztem, hogy egy bamar nem találkoztunk;
de levén, ha kevés is, mit írjak, habár a le-
velezés t. i. hírlapokban nem kenyerem, fel-
használok az alkalmat, tudósítani önt tisztelt
szerkesztő, hogy tegnap, azaz september 11-én
tünepelte Moldva- és Oláhország minden váro-
sa a jelenlegi fejedelem Kuza keresztneven
Sándor tünepét. Általános tudósítás, hogy
Moldva-Oláhország minden városában megtar-
tatott a névünnepe, mely ba a nép részvételével
nem találkoztunk is a mint pedig találkozik,
tanúsítja, hogy a kormány meglehetősen erős
kezekben van. Mi itt Galaczon levén, részle-
tesb tudósítást csak innen irhatjuk, hogy a
külföldi követések (consulatok) mind egyike
a prefect s a fejedelem édes anyjánál, ki itt
lakik, bemutatta tiszteletét s jó kívánságát. A
consulatok angol, francia, osztrák, török,
olasz, orosz, amerikai stb. mintegy 12 óra-
kora tette a tiszteletét, fél egyre egy kiváló consu-
latos az égnek s a magyar nemzetiségnek
itteni érdekvívója a moldva-oláhországi ma-
gyar protestans missio tette tiszteletét Czel-
der Márton missionaris, s a missio veze-
tője által. Mi, kik a missioval közelebbi érin-
kezésben vagyunk, kérdők, miért e tisztelet.
Válaszul nyerek, hogy egy fejedelem, ki a
Krisztus szabad eszméinek terjesztését nem
hogy gátolná, de azt megengedi mindenkor,
érdemes, hogy neki tisztességet tegyünk, s reá
és országára Isten legjobb áldását kívánjuk.
A tisztelegések és személyes jó kívánsá-
kon kívül templomi könyörgés is történt a vá-
ros minden templomában, melyek közül csak
a magyar missio bérelt imaháza válik ki,
melyben nem csak a Dunafejedelemség ösz-
ses népe, uralkodója és jöendőjéért, de a
magyar hazáért és nemzetért is tétetett buzgó
szívűl jött könyörgés.

Mit írjunk még? A kereskedés e nagy ki-
kötő városban pangónak mondható. Az élelmi
cikkek drágultak. A magyar missio s ref.
egyház község iskolája megnyitott. A szellem
tehát még nem tepsed, munkál és küzd az
erkölcs és értelem terjesztésében, s a jöendő
reményeinek valószínűsítésében.

Midőn idáig értem, jut eszembe, hogy a
fejedelem névnappja estvéjén nagy világitást
kibagym, melynek oka az, hogy én a külső
disztingetése embere nem vagyok, a mi reám
nézve nagy szerencsétlenség. September 10-én
az egész város ki volt világítva. A város kö-
zepén díszes diadalív, melyen legszebb volt,
midőn a szabadság, egyenlőség, testvériség
elkekeznek s felettük egy felsőbb hatalom ter-
jeszti ki aldó karjait. Ezen diadal ívtől a fe-
jedelem anyja lakásáig bengali mindenféle
színen változó tűz vonult végig az utcán,
mely kellemes látványt nyújtott. Ugy tűnt
fel, hogy mindenütt nem kényszerítésből,
hanem igaz szívről ünnepelték a fejedelem
névnappját.

Türelem és béke velünk!

Hivatalosan beküldetett

2153. sz. vid. tisztségtől 1864.

A „Kolozsvári Közlöny” 103. számában
közé tétetik egy levelezés egy ismeretlen író
által Naszódvidékéről idei 24-ik augustusról
egy szerencsétlenségről, mely történt az Ilva
folyóni hidon augustus 22-én, a mely levele-
zést elferdítve adja elé az ügy valódi állá-
sát, elhallgatva a szerencsétlenség közveti-
tő esetét, hibáztatván e részben csupán a
vidék administrans hivatalát, s ezen alkalom-
mal hivatkozott a felesleges királyi főkörmány-
székre, hogy e vidék útjaira egy kis gon-
dot fordítson, s a melyben végül figyelmezteti
a vidéken járókat, minden hid előtt sze-
keikből kiszállani, legtöbb hidon reszkirován
életüket, s mindezeket azon látható célból,
hogy így elfoglalva, a közvéleményt ezen eset
felől félre vezesse.

Az úgy valódi állásáról a közönségnek a szükséges felvilágosítást adhatni, igazságon alapulva, alólírt tisztség, a sajtó törvény 20. §. ereje nyomán felhívja a tisztelt szerkesztőséget lapjában közzé tenni következő hivatalos igazolást *).

Az Ilva folyóni hid 22-ik augusztusban midőn a levelező állítása szerint keresztül mentek Kornis és Haller grófnok, egy jó és nem veszélyes állapotban volt, mert különben valamint a szamosi felső hidon, úgy az alsó Ilva folyón is keresztül építettett volna egy ideiglenes hid, mi az akkori állása szerint nem találtatott szükségesnek, s így tudva mindenki, hogy a hidakoni vonatokkalis sebes hajtás egyáltalában tilos, minden bizonyossággal feltehető volt, hogy az azon hidon átmenetel nem veszélyes.

Azon időtájjban, midőn ez történt közvetve azon hidon a két négy lovas kocsi előtt áthajtott más két terhelt vonat, a kik lassan haladván nem veszélyeztettek, a kocsik pedig sebesen haladtak, bihetőleg a kocsisok akarván az előre haladt szekereket megelőzni, s mind e mellett az első kocsi veszély nélkül keresztül haladt. Megjegyzendő, hogy az ut felszín az Ilva folyó jobbpartján, a melyről közvetve haladtak a kocsik a hídra, mintegy 8 hüvelykkel magasabb mint a hid felszín, a honnan következik, hogy nem függvény azon vonatok vagy csak lassu mozgásától, és azon vonatok sulya s nyomásától, sokkal erősebb lehet, a mint lehetne akkor, ha a hid felszín az ut felszínével horizontál lett volna, hanem a kisebb vagy nagyobb nyomás után a hid kellett, hogy szenvedjen kisebb vagy nagyobb megrázkódásokat, azaz a mint a kocsik rajta keresztül lassan vagy sebesen haladtak.

A hid erős és hatalmas megrázkódításai, melyeket okozott az elhaladt kocsik, még nem csillapultak, midőn a hídra érkezett a második kocsi, melynek lovai még sebesebb galopban hajtattak mint az előbbi, a hid akkor nem állhatván ki az új és hatalmas nyomást, a mi az által okozott, el kellett törnie, a mi meg is történt azon perczben, a midőn a két első ló már elért a bal martra. Ha a hid rossz állapotban lesz vala, mit szemtanu hihetőnek akar tenni, akkor az eltörök vala az első kocsi sulya és nyomása alatt, vagy legkevésbé mikor az első kocsitól való lovak rá iramodtak, az azonban teljesen ellenszégült az első kocsi sulyának, s csak is a mértéken felüli erős megrázkódítás nyomán, a melyet a második kocsi sebes menete okozott, tört el, és esett a helységbe.

Innen láthatja bárki is, ki el nem fogult, hogy a hid eltörése nem onnan jött, hogy talán a gerendák el lettek volna gyengülve, és nem bordonhatták a hidon mozgó terít azon perczben, hanem szükséges következtése volt a két kocsinak sebes menete azon, a melyeknek kocsisai a helyett, hogy a felső hidon örre figyeltek volna, a ki intette, hogy a hidakon ne hajtának sebesen, azon perczben korbácsolták lovaikat, hogy galopban hatoljanak a hidon.

Az, hogy a hid eltört, csak is azon két kocsinak sebes menete által kapott rázkódítás következtében, be van bizonyítva hivatalosan, és hogy a hid azon eseten kívül el nem törhetett volna, hasonlag be van bizonyítva szakértők által. Innen következik, hogy azon szomorú esetnek oka nem kereshető a végtelenül rossz adminstratióban, a mint Szentanu nyilatkozik, hanem ellenkezőleg és kizárólag csak azokban, a kik az által szenvedtek.

Fölösleges itt külön-külön elszámolni mit kellett és mit tett a naszódvidéki közigazgatási hatóság a mult nyári sok fellegszakadás által okozott romlásokért az utakon és hidakon kiigazítások körül, a miért is utazván valaki e tájt, s akarván maga körül szemlélni, könnyen feltalálhatta az okozott romlásokat, s mennyit kellett igazítani, s a mely igazítások teljesebbé is mentek a mennyiben követeltet az ideiglenes közlekedés helyreállítására, mindezekről a Szentannak magának lehet semmi ismerete se volt.

Hogy ha csakugyan a névtelen levelezőnek, ki magát Szentanu-nak nevezi, kinek látnia kellett azt, hogy a régi hidon, a Szamoson keresztül, a melyen ő maga egy perczrel az előtt minekelőtte az Ilva vizeni hidhoz jutott volna, találatik egy új ideiglenes hid, a mely csak néhány nappal készült el azon eset előtt, hogy ha Szentanu nem mellőzhette el nézésével azt is, hogy egy nagy sokaság fa hever körül ezen, és a földrai hidaknak, a mely nem hasonlít tűzi, hanem épületfához, hogy ha fel kell tennünk: hogy Szentanu a földrai helységben nagy új hidat is, mely éppen azon időtájt készült el, látnia kellett, mivel azon keresztül utazott, és lehetetlen,

hogy Szentanu ne látta volna, hogy Szálván is éppen akkor dolgoztak egy új hidon, teljes jogunk van visszautasítani azon nyilvános hibázatást, mintha a vidéki adminstratio nem gondoskodik a communicationak területébeni jókarban tartásáról, mint olyant, melynek hiányzik bármely alapja, s tanácsolni Szentannat, hogy minekelőtte tevéleges hibázatásokkal fellépne hatóságok ellen, vegye az ügyet érett bírálatra, s elfogulatlan, vagy legfenebb minekelőtte fellépne valaki ellen a közönség előtt, győződjék meg az úgy valódi állásáról teljesen, nehogy a büntető törvénykönyv 493. §-a büntetése alá essék.

Továbbá tanácsoljuk Szentannat s bárkit is, hogy nemcsak vidékünkre, hanem akár hol és akár mely országban, hidhoz érve jusszon eszibe a fenálló rendőri rendszabály, mely szorosan tiltja a hidakon szekérrel sebeshajtást, s azokat tiszteletben tartás, kivált akkor, midőn eziránt valaki különösen figyelmezteti azon elővigyázatra, de ne riaszassa erősebben lovait a mint tettek augusztus 22-én azon két kocsinak kocsisai, melyek közül a hátulsó alatt a hid el is tört.

Levelezőnek azon állítása, hogy a hid eltörésével „pokoli lármá” (!) keletkezvén a helyszíne összerutottak több oláhok, kik aztán fellérvén kérve segítséget adni a vízbe esetteknek, leghidegebb vérrrel nyilatkoztak: „nem oláhok, had vesszenek el!!!” egy rossz célú koholmány, mely által Szentanu kívánja a volt román greniczereket a világ előtt megbélyegezni, minthogy be van bizonyítva, hogy azon perczben a hid körül az örön kívül, a ki látta a szerencsétlenséget maga egész erejéből kiáltott segély után, más emberek nem találtak, s következésképp nem futhattak össze a szerencsétlenség helyére, a tájban az emberek mind a mezőn levén dologra, s kiáltott volna segély után bármily erősen a legkevésbé a faluból nem jöhetett.

Hogy azonban az embereknek, a kik halottak a segély utáni kiáltást akaratjok is volt azt adni, bizonyosság erre, hogy kis hívali néhány lakos, a kik a helyszíntől begyen 700 lépésnyire kaszáltak, hallván a segély utáni kiáltást, azonnal odaszaladtak segélyre, segélyt nyújtottak egész készséggel, a honnan következik, hogy Szentanu a szolgálók hazugságaira támaszkodván tévúra vezetve ragalmakkal halmozza a segélyre kész románokat, s minisztifikálta, talán nem akarván valamelyike egy hosszú utat tenni a faluig segélyt keresni.

A mi azon mondatát illeti Szentannak: hogy a szentgyörgyi kerületi bíró anyuit se tehetett, hogy szerezen a megbénított lovak helyébe fizetésért másokat, meg kell, hogy jegyezze a vidéki tisztség, hogy említett kerületi bíró, mihelyt értésére jutott, a ki Földrén egy mértföldnyire lakik azon helytől, hol a szerencsétlenség történt, nem szerethetvén magának előfogatot, gyalog sietvén a helyszínére, s rendelkezett a szükséges teendőkről segélyért.

Tekintetbe vév továbbá, hogy azon szerencsétlenség történt a legdrágább munkaidén, a midőn az emberek el levén távozza lakhelyeikről, nem csodálkozhatni, hogy nem lehetett előállítani azon perczben előfogatot, mivel a kik hámos lovakat tartanak, mikor utban nincsenek, lovaikat a mezőn hagyják, s hasonlólag mennek gazdasági munkájokhoz, a honnan bárki is megítélheti, hogy nem követelhetők azonnal a kívánt lovak, mivel fizetés mellett, vagy a nélkül erőszakkal nem vétethetők el senki lovai, s hogy ha éppen szándékoltatott valakinek lova akaratja ellen elvétni, úgy se lehetett előszerezni, azon okból, mivel akkor se tudta hogy honnan.

Továbbá említést kell hogy tegyen a vidéki tisztség, hogy 200 lépésnyi távolságra az elromlott hid fölött találattik még egy nagy hid a Szamoson keresztül, melynek hossza 30 öl, a mely veszélyt fenytő állapotban lévén az utasok irányában, az első felében augusztus havának a vidéki tisztség rendelkezése nyomán megigazított, s ez által mellőztetett bármely veszély, valamint Szálva, Földra s más 5 kisebb hidak építettettek újból mind a tisztség hatálya nyomán; hogyha tehát azon eltört hid is veszélyt fenytő állapotban lett volna az utasok irányában, akkor ezen hivatalnak nem lett volna semmi helyes oka, miért ne igazított volna meg ezen hidat is, valamint a Szamoson levőt; mindezt azért, hogy elkerültesse szerencsétlenségek, és a felelősség, melynek be kell következni ily eseteknek.

A mi illeti a Szentannak figyelmeztetését, melyet ad az e vidéken utazóknak, „hogy minden hid előtt szekereikből szálljanak ki”, ezen tanácsra, mint fenebb is megjegyeztük, hogy minden szekérrel utazó, mint akármely vidéken hazánknak, a hidakon csak lépést hajtának, s figyeljenek az örökre, kik szolgálati kötelezettségeknél fogva emlékeztetik azon elővigyázatra, de ne szidalmazzák, vagy éppen kiozzák, a mint ezt cselekszik több, különösen uri kocsisok, a nélkül hogy gaadá-

jok ezért legkisebbé is megfeddnék, aztán legyen biztos mindenki, hogy így elkertül bármely szerencsétlenséget.

Naszód, sept. 14. 1864.

A naszódvidéki tisztségtől.

Szebeni dolgok.

N-Szeben, sept. 17. (részletes tudósítás.)

A mai tartományi ülés valamennyi eddigi közt a legizgatottabb volt; a felhevülést azonban nem maga a nagy horderejű kérdés okozta, hanem inkább az ügyrendtartás szigora s néhány személyes kifakadás. Az országos kormány felelőssége s a legf. törvényszéknek alkotmányesítés esetében illetékessége csak amugy mellékesen hozott szóba; de mivel az elnök ily fontos ügyben nem akart per tangentem határozatni s e tekintetben az ügyrendtartásra támaszkodott: nagy vihar támadt, míg végre az elnök a ház határozata folytán az indítványt támogatás alá bocsátotta, minek megtörténte után azonban a tett indítvány el ejtetett.

Napirenden volt ugyanis a legfőbb törvényszék iránti törvényezikről szóló bizottsági jelentés.

Traschenfels Jenő előadó ajánlja a bizottsági munkát elfogadását.

Vajda azt indítványozza, hogy a t. cz. ügy fogadtassék el, mint ő Felsege megerősítette, azon kivétellel, hogy a legf. törv. székelye az országban maradjon. Ha azonban ő Felsege a tart. gyűlésnek e másodizben kijelentett kívánsága után sem akarná így szentesíteni a törvényt, akkor azután mindig idején lesz elhatározni, hogy a legf. törvényszék székelye Bécsben legyen. Elnök a részletes tárgyalásra utasítja az indítványt.

Zimmermann kir. hivatalos azt indítványozza, hogy a bizottsági jelentés utasítás- sá vissza a bizottsághoz azon meghagyással, hogy 6 nap mulva tegyen jelentést az iránt: illetékes-e a legf. törvényszék, alkotmányesítést elkövetett főkorlátnak vagy főkormányzó felett ítéletet hozni? — Szólo felette fontosnak tartja, hogy az ország tisztába jöjjen e kérdéssel, mely annál sürgetőbb, minthogy jelenleg a főhivatalok nem választás, hanem kinevezés útján töltenek be s a tart. gyűlés jelen szervezetével meg nem egyeztethető a régi törvényekben gyökerező abbéli joga, hogy az ország a felelős kormányt kérdőre vonhassa. E kérdés eldöntésétől függ Erdély alkotmányos élete épp úgy, mint bárhol a kormányférfiak csak akkor fognak a törvények értelmében eljárni, ha a felelősségi törvény mellett azonnal intézkedés történik, az alkotmányesítés felett ítélt törvényszék iránt.

Elnök kijelenti, hogy az indítványt nem bocsáthatja támogatás és tárgyalás alá, mert nincs a napirenden levő kérdéssel összefüggésben, hanem önálló, még pedig igen fontos törvény hozatalát célozza. Ily indítvány az ügyrendtartás értelmében csak részletezett törvényjavaslat alakjában bocsátható s ekkor is külön napirendre, de mellékesen nem tárgyalható.

Zimmermann a támogatási kérdést sürgeti, mert a tett indítvány a napirendhez tartozik.

Elnök felbeszakasztja szótól s ismétli megjegyzését.

Zimmermann ragaszkodik indítványához, de az elnök újból felbeszakasztja szótól és figyelmezteti, hogy az ügyrendtartás szerint az elnök illetékes a fölött határozni: tárgyalás alá bocsátható-e valamely indítvány vagy nem? — Több oldalról: Halljuk a szót! — Az elnök eneket s ismétli kifogásait.

Zimmermann az elnapolási indítványt mindenesetre szavazás alá bocsátandónak tartja.

Fekete (Negrutin) ajánlja, hogy a bizottság javaslata fogadtassék el változatlanul. Hasonló értelemben szól Sterka Sulucz.

Binder nem pótolja Zimmermannat, de a végre, hogy ellene szólhasson, szükséges, hogy az indítvány támogatás alá bocsátassék. A szólas szabadsága meg van szorítva az által, hogy az elnök valamely indítványt tetszése szerint a támogatás alól kizár; ily esetben tehát a háznak kell határozni.

Gaetanu szoros összefüggésben látja a napirenddel Zimmermann indítványát s azért támogatását sürgeti.

Schmidt szász gróf nem ellenzi egy külön t. cz. alkotását a kormány felelősségéről; de időelőttinek tartja mindaddig, míg az ország politikai szervezetéről, a kormányzók és főkorlátnoktól átalakításáról nincs törvény alkotva. Ennélfogva nem bocsátható tárgyalás alá Z. indítványa.

Pap Alajos (a kormány képviselője) ellenzi Z. indítványát, mert filius ante patrem volna, minthogy a kormány felelőssége nincs még t. cz.-ben kimondva.

Obert alaki indítványnak tekintti a szóban levőt, mert mindenekelőtt a bizottsági jelentés visszautasítása forog fenn; a további

teendő pedig külön indítvány tárgya. Alaki indítványok pedig okvetlenül tárgyalás alá bocsátandók.

Axentie: Nagyon tisztelt elnök ur, tisztelt urak! „Nitimur in vetitum semper cupimusque negata”, egy példabeszéd, melyet sokszor szoktunk alkalmazni, főleg gyermekeknek, kik közbe, mint nekem tetszik, közölünk is sokakat lehet számítani.

Több felől: Óho! óho!

Elnök: Tessék magát kifejezésében mérsekelni. Nem éppen helyesíthető, hogy a képviselő ur első beszédét ily módon kezd. (Helyeslés.)

Axentie: Nem értettem, elnök ur! (Vidámság.)

Elnök: Azt mondtam, tessék mérsekelletl a tárgyhoz szólni. (Helyeslés.)

Axentie: Mindenek előtt kérem, ne vártanak tőlem szép, oratori beszédet, mert én inkább vagyok tettek, mint szavak embere. S viszont, bocsássanak meg uraim, ha beszédemben kissé magasabb hangot veszek, mert beszédem hegyi patak, mely csendesen indul, de kinövekedve, itt-ott rombol, de másfelől épít.

Egy román tag: Nem vagyunk a lagerbe.

Axentie itt engedelmet kér, hogy nem ismeri úgy az ügyrendtartást, mint a képviselők, minthogy az ok elnézésével távol tartozkodott... Óho! óho!

Elnök: Kéri maradjon a napi rendnél.

Axentie: (Magyarul). A napi rendhez szólok.

Elnök: Ismételve kéri, maradjon a tárgynál.

Axentie: Hat eszme ösztönölte keresztül a világot: a szabadság és despotismus, a vallás és atheismus, a népek és nemzetek felolvasztása, és azok függetlenségének eszméje. Itt kimondja, hogy szándékosan tilt a centrumhoz, mert szabadabb, pártolja Zimmermann indítványát, s sajnálja, hogy román vérei az indítványt nem látszanak érteni.

Óho! óho!

Elnök: Előadja, hogy harmadszor kénytelen felszólítani, hogy ne személyeskedjék, elmondja előbbi vonatkozásait, s azzal végzi, hogy ha mind így, kénytelen lesz a szót elvenni.

Axentie: Elnök ur! Felesleges, mert bevégeztem, a Zimmermann kir. hivatalos ur indítványát egész terjedelmében elfogadtam, s annak idejében támogatandom.

Leményi Bran nem látja a tett indítványt szoros összefüggésben a napirend tárgyával, ennélfogva visszautasítani kívánja.

Rannicher arra utal, hogy Zimmermann egyik tavalyi beszédében azt fejtette ki, hogy az erdélyi alkotmány eléggé van biztosítva az által, hogy a főkorlátnokot a reichsrathban kérdőre lehet vonni. Szólo szerint az erdélyi főkorlátnok különben sem miniszter, s a miniszterfelelősségi törvények sem biztosítják mindig az alkotmányt; ott van Poroszország Bismarkkal. Felelősségi törvényt kíván azonban mindenesetre, csak hogy az annak rendjén és módjára tárgyalassék.

Balomiri a Z. indítványának támogatását sürgeti.

Elnök kijelenti, hogy meggyőződése szerint semmikép sem bocsátható Z indítványa támogatás és tárgyalás alá, mindamellett, ha a ház kívánja, határozatni fog szavazás útján a fölött, hogy támogatás alá bocsátható-e az indítvány vagy sem.

Binder szerint a ház többségének nem szabad e fölött határozni, mert minden tagnak joga van indítványt tenni s támogatását sürgetni.

Zimmermann azt feleli Rannichernek, hogy ő most is azon nézetben van, hogy az ország kormánya a reichsrathban vonandó kérdőre; csak hogy míg a felelősségről t. cz. nincs alkotva, a reichsrathhoz fogják utasítani a tart. gyűlési tagot, ha a kormányt interpellálja, a reichsrathban pedig a tart. gyűléshez. Azt elismeri szólo, hogy „Bismark ugyan kormányoz, mintha a tart. gyűlés elé terjesztett törvényjavaslatok porosz törvények volnának”; de hová merészkednék Bismark, ha semmi felelősséggel sem tartoznék. Ismét figyelmezteti a házat indítványa fontosságára, mely annál fontosabb, minthogy nem tudható, mi marad meg az ország. a municipium, a város, a község önhatóságából. Ezen sújtó körülmények közt legyen meg legalább azon megnyugvás, hogy az alkotmányos pálya odahagyáskor még jókor meg lehessen ragadni a kormányt és visszatérésre szorítani. Az absolutismus felé terelünk; de szólo soha sem fogja beleegyezését adni oly törvényhez, mely a napoleonismust szentesíti, s a mely által a miniszter a prefektet, a prefekt a mairet, a maire a községet nyomja, s hogy egy felülről jövő intésre valamennyien egy dróton mozogjanak.

Obert azt jegyzi meg Rannicher ellenében, hogy a korlátnok igenis miniszter, és hivatozik a gr. Nádasdyhoz intézett legfelsőbb kéziratra.

Rannicher: Ez csak kivétel; báró Komény Ferencz nem volt miniszter.

A vita befejeztetett és szavazás után elhatározta a ház, hogy Zimmermann indítványa támogatás alá kerüljön, minek megtérte után Barit, Leményi és Binder az indítvány ellen, Schuller-Libloy pedig röviden melléte szólna, az indítvány nagy többséggel elvetetett.

Maager azon indítványt tette, nevezések ki bizottsági elöljáró törvény kidolgozása végett; de az elnök által figyelmeztetve, hogy ez különálló indítvány, visszavonta.

Legközelebbi ülés jövő szerdán.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

K.-Vásárhely, sept. 12.

Csak szeptemberben bontakozott ki az idő a csaknem folytonos esőzésből, úgy, hogy a nyári takarodás ősz mint tavasz, csaknem mind szeptemberben történt. Az ősz a folytonos esőzés miatt csaknem egészen kikelt részint keresztetben, részint pedig a munkaerő hiánya miatt a lábán, s ennek következtében ezen évi termést általában véve gyengének mondhatjuk. A szénarék nagy részét az árvíz elszápolta, a búzát, rozst az esőzés kikeltette, a törökbuza pedig, bár szeptemberben meleg napok indultak, de annyira elkésett, hogy igen gyenge reménynel bíztat ezen évre; a mi kevés van is, az sem érhetik tökéletesen meg. Ily szomorú kilátással megyünk szembe a téllel. A pityóka a nyári hosszassó miatt nem készült el, s részint betegséget kapott, úgy, hogy már is mind el van feketedve, vagy rothadva a földben.

Városi közönségünk és vidékünk nagy reményben volt, hogy abból a sok tudósból, kik Maros-Vásárhelyt oly sokan voltak, tán egy néhány tudományomjui természet- és földrajzi elvándorol hozzájuk, megtekintendő a szomszéd fűrdeket Kovásznán, Kászónban, s más kisebbeket is; de csak a reménnyel maradtunk, mert azon néhány is, kik gróf Teleki Domokos vezérlete alatt a szent Anna tó s torjai kénárlang megtekintése végett kirándultak Háromszékre, vidékünk nem szerencséselték. Annnyal kedvesebben lepte meg városi közönségünket f. hó 11-én a nemes gróf Szerencsés Látogatása, ki kedves családjával, a báró Szentkriszt Zsigmond család és gróf Kálnoki Pál, négyeszer megválasztott kedves követünk kíséretében látogatással tisztelte meg városunkat. Tisztelet, szeretet és ragaszkodás vette körül a nemes gróf honfit városunkban mind a nép, mind az értelmiség és előjáróság részéről, annyira, hogy midőn látogatással szerencséseltető városi nevezetességeinket, templomokat, iskolát, temetőt, egész nagy sokaság kísérte a grófi családot ezen szemléletlen. A „Havas” vendéglőben az értelmiség s jobb hazafiak által tiszteletre közeledtetett, melyen szép pohárüzöntések voltak, melyek felett úgy tűnt ki a nemes gróf, mint nemes gyöngy utánasínált társai közt. Délután 6 órakor az egész vendég társaság meleg búcsú kézszorítások közt távozott el körünkől, utazását tovább folytatandó.

Inom kellene még a helyben működő műkedvelő társulatról is, mely havonként két előadással iparkodik a közönséget mulatgatni, s tán jótékonykedéseket is felajánlani, ha ugyan igaz ezen szándéka, mert még eddig nem voltak szerencsések a lapokban láthatni nyilvános számadás, s a célokat megnevezve, melyeket felsegített. Már pedig a más helyeken alakult minden műkedvelő társulatok becsületbeli dolgok tartják nyilvános számadásait, a lapokban közreadni, hogy láthassa a buzgó közönség, hogy az ő jótékonykedésére adott filléreivel miképpen sáfárkodnak. S azt méltán is megvárhatja a nagy közönség, mely nem annyira művelvezet keres ezen előadásokban, hol a művelvezet gyakran még nagyító tüvvel is bajosan lehet felalálni, mint inkább azt, hogy segítsen elő jótékony közadást. Ezen tisztelet műkedvelő társulat pedig még a mai napig egy előadásnál sem tartotta becsületbeli dolgok nyilvános számadását a lapokban közadatra hozni a nagy közönség megnyugtatóására, sem pedig valamely jótékonykedett fel nem mutatott, mit előadásaival felsegített volna; sőt mint bizonyos tudjuk, hogy a nyomtatott cédulákkal még július 17-én a kaszinó javára tartott előadás tiszta jövedelmét még e mai napig sem küldötték át az illető kaszinó előjáróságnak. Számoltak-e róla, és kinek, azt nem tudjuk; de azt hisszük, hogy a kaszinó-egylet előjárósága felszólíthatná az illető társulat számadására, még azon esetben is, ha nem a kaszinó termét használna az előadásokra, miután kinyomott színlapok által hirdették az előadást a kaszinó javára, s ha ezen úgynevezett műkedvelő társulat vonakodnék számolni, még törvényesen is lehetne és pedig jogosan rászorítani. Mert ha volt jövedelme, akkor azt más célra fordítani nem szabad, nemcsak

becsületbeli, de a polgári törvények szerint sem; ha pedig nem volt, azt is kizárhatni, kivált miután a bevétele meghaladta a 85 osztrák forintot, a legszigorúbb becsületbeli kötelesség. Azonban ezen számadást miképpen fogja tisztára mosni az illető tisztelet társulat, nem tudjuk elhatározni, kivált oly kezelés után, a milyen felmerült eddig annak kebelében. Például az egyik bizottsági tagnak gyermekeit a társaság pénztára rovására taníttatták taníztatni, s fizettek a jótékonykedő műkedvelő társulat pénztárából 10 o. é. frtot a táncmesternek, azt pedig csak azért tették, hogy a gyermeket felépíthessék; kár volt még ruházatot is nem csináltatni nekik, kivált ha szegény szülői vannak, úgy igazán megfelelt volna a társulat a jótékony cizmeknek; de bámulnunk kell azon bizottsági tagon, ki gazdag levén, ezt elfogadta a társulat pénztára rövidítésével. Egy másik bizottsági tag pedig a társulat szükségére kellett portékákat vásárolja saját neje boltjából egyedül, s ő is utalványozza a kontókat a pénztárhoz. Már ugyan kérem, hol itt az ellenőrködés? már pedig bár milyen becsületesek legyünk, egy társulat pénzügyi ügyeinek kezelésénél mindig ellenőrködés kívántatik. Egy harmadik bizottsági tag pedig a színpadot ellennyugta nélkül oly drágán vásárolt deszkából állította fel, a milyen magas ára a deszkának piacunkon soha sem volt.

Itt lehetetlen, hogy bámulásunkat ne fejezzük ki azon fiatalaság értelme, ügyeszerete és nemes gondolkodási módja felett, melynek gyűlésén ezen számadás keresztül ment s el is fogadtatták. Dicséretre legyen mondva a magyar fiatalágnak, miután látta, hogy az ily neml visszafelének utját nem állhatja, minthogy ilyen eljárásoknak tovább is részese legyen, közreműködve a társulatnál, illőbbnek, becsületesebb dolognak tartotta tömegesen visszavonulni az ilyen irányú társulattól átengedve a tét a más ajku társanmetbeli fiatalágnak, hogy sáfárkodjanak tovább is a szerint a közönségnek beadott filléreivel. De mégis tévedtem, tán két reformáns tanító magyar ifju is ott maradt a társulatnál, az egyik keres díszöséget, mit talán a tanítói pályán nem oly könnyű megtalálni; a másik meg sugó levén, keresi a 3 forintot minden előadás után. Nő ezen ifju embertől is a közügy fellette sokat várhat a jövőben, midőn már ily fiatal korában is a jótékonykedő előadásokon is bérért működik közre.

Szeptember 4-én a társulat költségei fedezésére tartá a harmadik előadást. Ezuttal kinyomott színlappal hirdettek egy népszimulmet ily cím alatt: „A csizmadia mind késértet”, s a színlapra reá nyomták, hogy ezt Szigeti irta; nő Szigeti meg nem köszöni, hogy az ő neve alatt ily című darabot nyomtat ki, a minek magyarul a lenne az értelme, hogy a mennyi csizmadia van a világon, az mind kísértet egyről egy; már pedig nálunk is van elég jámbor csizmadia, a ki nem kísértet, Szigeti is csak egyről irta népszimulmetben, a melynek ezen címet ad: „Csizmadia mint kísértet.” Ennek pedig az az értelme, hogy Sass uram egyedül olyanféle csizmadia, a ki úgy jelenik meg mint kísértet. A társulatnak ügyelni kellene, hogy a darabok címét jól olvassa és nyomassa ki, mert egy ilyen kinyomott színlap által sok időre kétséget támaszt értelmi, különösen nyelvtani ismeretei felett, az értelmes közönség előtt.

A mi az előadást illeti, Vákár E. k. szaszony a Zsuzsi szerepében kedvesen lepte meg a közönséget kedves tiszta hangjával, tühető játékával és szép énekével; a karénekkel nélkülöztek az összhangot, egyöntetűséget és készséget. Már meg Sass uramat szerettem volna elsratni, hisz temetése volt szegénynek; de bevégzem már hosszúra nyúlt leveletem, s a többi szereplőkről jobb lesz tán hallgatni. Közönség gyér számmal, bevétele 45 ft.

Ezutánra is figyelemmel kísérem ezen társulat irányát, s a t. szerkesztő nr engedelmével ottan-ottan szellőztetni semmiesetre el nem mulasztom.

Ojlozi.

KÜLÖNFÉLÉK.

Kolozsvári löverseny III-dik nap. I. Paripa verseny 100 forint. Távolaság 2 mföld. Futott a Tisza László és gr. Bethlen Sándor lova, nyertes utóbbi; melynek lovagja volt gr. Bethlen András; a Tiszán gr. Bethlen János ult. II. Második osztályu császári díj: 400 db arany. Távolaság 2 1/2 mföld. Futott gr. Bathányi István „Princesse Luisa”-ja, gróf Pálffy Pál „Transylvanian”-ja, és gróf Eszterházy Miklós „Demi Castor”-ja. „Transylvanian” eleitől fogva vezetett és mindvégig legelől járva három ló hosszával érve hamarabb a célhoz mint „Princesse Luisa”, elnyerte a díjt. „Demi Castor” elmaradt. III. Ivadék verseny. bejelentve volt Tisza László „Bojtár”-ja és Bethlen Károly „Remény”-e. „Bojtár” egyedül járta kerekén pályát. IV. Erdélyi díj 1000 forint,

Távolaság 3 mföld. Futott Kotze „Bajnok”-ja, Tisza László „Lepkő”-je, Bethlen Sándor „Csinos”-sa és Bethlen Károly „Remény”-e. „Bajnok” vezetett, de harmadik kerülésnél „Csinos” eleibe vág s megelőzi majdnem a célpontra az előre került „Remény”-t is. V. Asszonyoságok díja. Futott három ló, lovagolták gr. Bethlen Sándor, gr. Bethlen Domokos, gr. Bethlen János. Utóbbi hibásan indulva elkésett; a díjt (diszes ezüst serleg) gróf Bethlen Sándor nyerte el. Közönség ez utóbbi alkalommal is meglehetősen számmal.

— Ő cs. k. ap. Felsége fogadására, mint a hivatalos „Sürgöny” jelenti, gr. Pálffy Mór kir. helytartó, gr. Török Bálint, mint az országbíró helyettese s Melzer István kir. személynök ő excaik sept. 20-kán Komáromba utaztak.

— Gr. Andrassy György, mint a miniszter „Botschafter” írja, beadta lemondását.

— Ő Felsége útja, mint a centralista beleykről sugalmazott „P. Bote” bécsi levelezője írja, politikai körökben különféle egybevetésekre ad alkalmat. A szükséges podgyász szeptember 18-án előre elküldtén, a magas és legmagasabb uraságok a bécs-győri pályán Kisherre utaztak, onnan Komáromba menedők. A rendes katonai udvari kíséret mellett Rajner és Vilmos főherceg is a császárral utazik; ez jelkét szolgál, hogy az utazásnak egyenes politikai célja nincs. De miután az esztorgomi érsek, több püspök és más nevezetességek is Komáromba gyűlnek, megtörténhetik, hogy ő Felsége meg fog kérteni a magyar országgyűlés közelebbi összehívására. A kormánykörök nézete szerint e kérelem teljesítése ellen „elvbén” semmi akadály sem fordul elő: de nagy kérdés, minő alapon? Legfelsőbb helyen mindenelőtt a törvényes utfontartása kívántatik, de vannak, a kik a legelőbbözött utakat, módokat alkotmányos szabatos eljárásnak tartják. 1860-ban az esztorgomi érkezetet hivatott össze e dilemma kiiktetésére: az akkori tapasztalatoknak most hasznát vehetik, legalább jelek mutatkoznak, melyek szerint nem akarják a dolgok oly alását, mely az esztorgomi érkezetet haároztának következtetése volt. Az oly hazafiak, a kik a kormányval ily uton akarnának közreműködni, s ha kik netán vállalkozni óhajtanának, a kellő támogatást megnyerendik; e tekintetben a ministeriumban egyetértés van.

— Párisban f. hó 7-kén az orosz követ-ségi kápolnában ünnepélyes isteni tisztelet tartott. Ez a nap ugyanis a minden oroszok ezárjának megkoronázása napja. Az ünnepély élén Budberg báró állott. Jelen volt az egész orosz követség. Történt azonban, hogy midőn mindnyájan térdre voltak borulva, mely erőn hangon e kiáltás ballasztott: „Éljen Lengyelország.” A gyülekezet szinte kövé vált ijedeleben, a hölgyek elhalványultak s közel voltak az ájuláshoz, mert a kiáltás, hogy kitől származott, nem lehetett kivenni, egészen kísértetszerű volt. A pap nem zavarodott meg, s az eset, melyről az oroszok az ünnepély után nem igen szívesen beszélgettek, elhunyt, a nélkül, hogy hivatalosan tudomásul vették volna.

— (Egy örült Prágában.) E hó 11-kén az „Austriai császárhoz” címzett szállodába, Prágába, egy utas érkezett három éves gyermeke kíséretében s szobát nyitottat. Nemskára a pincézt hivatva és kijelentette neki, hogy mint újonnan választott cseh király Csehországba jött a hódotat elfogadására. Fejedelmi bőkezűséggel akart azután a meglepett pincéznek több értékes gyűrűt ajándékozni, mit azonban az el nem fogadott. Nemskára meggyőződtek, hogy a szerencsétlen elmebeteg. A tett jelentésre az örültek házába vitték. Szívrázó jelenet volt, midőn a gyermek atyját követni akarván, erőszakkal kellett atyát és gyermeket elválasztani egymástól. A szerencsétlen bécsi keztyűs. Rokoni azonnal értesítették.

— (Irtóztató nyomor.) Londonban évenként ezreket rabol el az éhhalál. Csak ritkán jut ily szívrázó esemény a közönség tudomására. Az, melyet most említek a lapok, tragikusabb ezer másnál. Jeffreiss Henri ezélt papirgyárnok volt s fenyűzésben élt. Szerencsétlen vállalatok tönkre juttatták. Fokonként annyira elszegényedett, hogy napzámban dolgozott. Nejét s gyermekét kellett így tartania. Egyik fia segítette a munkában. A fiu végre megbetegedett, s az apa annyira megerőltetést magát, hogy ágyba jutott. A másik fiu egy gyapjúraktárban dolgozott, hetenkint egy fontot keresett, de egy gyapjuszák fejére esett, és kórházba kellett mennie. A leányok varrtak és hetenkint hat schillinget kerestek. Megerőltet munká, bánat, gond végre ezeket is képtelenné tette a munkára. Eladták mindenedket, hogy élhessenek. Az anya végre éhhalállal mult ki. A halottas bizottság nem talált egyebet a szobában, mint egy üres szekrényt, egy törött széket és egy kiköcsözött ágat, melyben az ifjabbik leány haldokolt. (H.)

POLITIKAI HIREK.

Angolország. London, sept. 17. A munkás osztályok közt, az ország különböző részeiben rendkívüli elégtelenséget lehet észrevenni. Staffordshireben nem kevesebb, mint 18,000 bányász vonakodik dolgozni. A Tyne mellett több nagyobb üntődek kénytelenek voltak működtetést felfüggeszteni, munkás karok hiányában. Egy nagy nehézség merül föl. Ugyanis már több év óta van kihirdetve a szervezkedési jog, s e jogot igyekeznek most a mesterek munkásaitól elvenni. Számos vidékeken a rendőrség őrszettel kíséri a munkásokat, hogy meglegesse a főzínkosokat, a kik munka szüntetések szervezését kísérik meg. Attól félnek, hogy mindez komoly zavargásokra fog vezetni.

Franciaország. Páris, sept. 17. A „Moniteur” tegnapi számában azt a nézetet nyilváníttja, hogy a Bécsben ülésező érkezetet tanácskozásai sokkal továbbra fognak nyulni, mintsem eleinte gondolni lehetett.

A „France” egy igen érdekes cikket közöl a belpolitikára vonatkozólag. Szerinte bizonyos, hogy a császár fontos kombinációkról gondolkodik, a melyek az alkotmány gyakorlati keresztülvitelével összefüggnek. Többek közt szó van a kormány képviselteséről a senatusban és a törvényhozó testületben. A reactionáriusok a válaszfelirati és módosítványtevisi jogot szeretnék visszavetíteni a két testülettől. A szabadelvűek azt kívánják, hogy mindenik miniszter maga képviselje a kamrában a saját hivatala körébe eső kormány-érdekeket. Közül a conservatívek továbbra is fen akarják tartani a kormányt képviselő egy szónokminiszteri rendszert.

A „G. C.” levelezője hiteles kutfőből írja, hogy a kabinetkérdés november előtt semmi esetre sem fog eldőlni. Mindazok a hírek, a melyek addig a ministerium új üszedéléséről lábra kaptak, előre is bátran légből kapottnak nevezhetők. Csupán annyit lehet már most is bizonyosnak tartani, hogy egy vagy más irányban mulhatlanul történni kell változásnak, egyöntetli ministerium alakítása végett.

A „Ind.” párisi levelezője szerint az Olasz-s Franciaország közti alkudást Menabrea elutasása után, Nigra s Pepoli kedvező kilátással folytatják. Egy turini levelező ezt azzal a hozzáállással erősíti meg, hogy e tárgyanban az 1860-diki Cavour-féle program az irányadó. Franciaország kötelezi magát, hogy két év alatt csapatjait Rómából kivonja, s Olaszország a római határt tiszteletben tartandja. Mindkét kormány mindenik ellenében fontartandja a be nem avatkozási elvet. Az említett lap szerint e közlés, noha nem kezeskedik érette, igen hiteles kutfőből ered.

Más felől a „France” Olaszországból kapott különböző tudósításai folytán arra a végkövetkeztetésre jut, hogy a turini kormány kényszerítve látja magát a fegyveres béke-rendszer s a római kérdés feladására, miután e tekintetben Franciaországnak sem rokon-szenvére, sem gyámolítására nem számíthat. A kormány figyelme jelenleg is Velencze megszerzésére van irányozva. Ha ez, bármily uton módon sikerülne, Milanot fognák az ország fővárosává tenni. Ily értelmű javaslatot már tett is a turini kabinet a francia kormány-nak. A „France” jól tudja, hogy Austria bizonyosan nem fogja Velenczét önként átengedni, s ezért valószínűnek tartja, hogy Franciaország e terv valószínűsítését fegyveres kézzel segítendő. A „France” szerint egész Olaszországban el van terjedve az a meggyőződés, hogy ha sikerülne észélyes politikai tárgyalások folytán Velenczét az olasz fészéggel egyesíteni, a kormány székhelyét Milanoba átténnék s a római kérdés hosszasan időre mellőzve lenne: Franciaország egy ily terv ellenében semmi komoly akadályt nem gördítené.

A mint az „Ostd. Post”-nak írják, Párisban mind inkább kezd bizonyos rossz hangulat nyilvánulni Mexico iránt. Belgából alakult kamarilláról beszélnek, a mely Charlotte császárnét körülhálózta volna s a francia befolyásnak nagy mértékben ellenszégül. Azonban valószínű, hogy a francziák csak azért dözognak, mivel nem gazdálkodhatnak ott olyan szabad kézzel, mint a császár megérkezése előtt.

A frankfurti „Deux-Mondes” szerint Eugenia császárné Schwalbachból Badenbe menend a porosz királyné látogatására. Ugyanez a porosz császári pár is Friedrichshafenből Badenbe fog menni, valamint a porosz király is ugyanoda fog utazni, a potsdami nagy hadgyakorlatok után. Végre Napoleón császár szintén oda fogna menni, a császárné hazakísérése végett, s azt hiszik, hogy ez alkalommal a francia, orosz s porosz fejedelmek közt találkozás történni. A „France” ellenben ez utóbbi közlést alaptalannak nyilváníttja.

Egy sept. 20-diki távirat szerint azonban az orosz császárt 21-re Schwalbachba várták, hogy Eugenia császárnénak látogatást tegyen.

A „Mem. dipl.” megcáfolja a birt, mintha Kuza fejedelem legközelebb Párisba fogna

utazni. Kuza ismeretes ügyességénél fogva, örömet terjesztette volna el ez utazása által azt a hirt, hogy az ő politikája a császár helyeslésében részesül; azonban e lap bizton állíthatja, hogy a fejedelem semmi illúziókban sem ringathatja többé magát ama benyomás természetére iránt, a mit az ő legutóbbi kormányzati cselekményei Párisban idéztek elő. Utazásának most már többé semmi célja sem volt, s ezért azzal föl kelle hagynia.

Olaszország. Turin, sept. 19. Az „Opinione” jelenti, hogy a Rómára vonatkozó alkudozások a be nem avatkozási elv alapján újra megkezdődtek; a francia megszállás határozott időben megszűnend, s a pápa világi hatalmát ezért Olaszországnak nem szűk-ség szentesítse.

Róma, sept. 20. A pápának egy encyklikája a lengyelországi püspököknek többségük iránti engedelmesget ajánl; kárhoztatja az oroszoknak a katolikusok elleni eljárásait; arra emlékezteti a clerust és hívőket, hogy az isteni törvények ellen intézett rendszabályoknak nem tartoznak engedelmeskedni; az üldözöket nemsokára megfélekezéssel fenyegeti.

Németország. Berlin, sept. 17. A „Nordd. A. Ztg.” a schleswig-holsteini ügyben következőleg ír: „A külföldi sajtóban még mindig azzal a téves nézetrel találkozunk, hogy a fegyverszünet első hat hetének már megtörtént lejárása annak különös meghosszabbítását teszi szükségessé. Az illető szerződés világos szövegének sajátképp lehetetlenné kellene tennie egy ily tévedést. A fegyverszünet magától értetődő folyvást tart, s a helyzetben az egyetlen változás, a mit sept. 15-ke idézett elő, abban áll, hogy 15-ke óta lehetséges a fegyverszünetet fölmondani. Ellenben azt halljuk, mikép a meghatalmazottak közt alkudozások folynak oly célból, hogy a fegyverszünet határozottabb s hosszabb tartamú legyen, mely alatt nem lehetett felmondásnak

történnie. Ez újabb fegyverszünet tartama 3-4 hónapra terjedne.

Azonban ekkor valószínű, hogy egy ily halasztás az utolsó lenne, mivel a német kormányoknak nem állhat érdekében, az alkudozásokat végtelen ideig, vagy csak jövő tavaszig is húzni el, midőn a tenger ismét szabaddá leend. Mi ugyan nem tartozunk a sajtónak ama részéhez, mely a dán kabinetet már jelenleg azzal vádolja, hogy egy oly politikai constellatio reményében, mely a béke-előzetek föltételeit halomra dönthetné, a végleges béke megkötését halogatja; azonban mégis lehetetlen nem constatiroznunk, hogy egy ily szándék jelei, már akár történetesen akár nem, tetemesen szaporodnak. Schleswigben dán szellemben agitációk történnek, s Londonból jólértesült kézből írják nekünk, mikép ott már most is azt hiszik, hogy ha szinte az ellenségeskedések Németország s Dánia közt nem fognak is újra kiütni, de mégis a helyzet lényegesen meg fog változni. Ezzel összeköttetésbe hozzák a legutóbbi angol jegyzéket, valamint egy 50 milliónyi svéd kölcsönt is, mely iránt az alkudozással egy londoni ház lenne megbízva.

A „H. B. H.” szerint Austria s Poroszország közt alkudozások folynak, a schleswig-holsteini alkotmány átvizsgálása iránt. Hogy átvizsgálásnak kell történnie, ez iránt semmi vélemény-különbség sem létezik; csupán az iránt nem értenek egyet a hatalmak, hogy miként kelljen azt eszközölni. Mig Austria a végleges megalakított kormány-hatalmat akarja arra felhasználni, Poroszország, ugylátszik, tulnyomó hasznossági okokból nem akarja kizárni az octroyálás útját.

Dánia. Kopenhága, sept. 18. A „Presse”-nek írják, hogy jólértesült körökben az hallatszik, hogy a legközelebbi értekezleti ülés oly határozatokat hozand, miknek következménye Jütland odahagyatása leend.

A „Berl. Ztg.” írja: „Ama vádak, mintha Dánia a béke-alkudozásokat húzná halasztand,

alaptalanok. Dánia nem oly esztelen, hogy még most is számítana az előbb elmaradt segélyre. A nehéz pénzügyi kiszámítások, valamint a béke-előzetek által kizárt aktívák kérdésének váratlan felmerülése oly dolgok, a miket nem lehet egyetlen napon rendezni.” Továbbá e lap hevesen kikel a schleswigi berezsgégekbeli felirat aláírók elfogatásának elrendelése ellen. Szerinte a hit lakosságának óhajtsai, egy többszáz éves összeköttetés fentartása iránt természetesen, s annak fellépése teljesen törvényszerű, mivel Schleswig nem szűnt meg Dániának egy részét képezni mindaddig, míg a béke aláírása még nem történt meg.

Ujabb. Schwalbach, sept. 21. Az orosz csár d. e. 10 $\frac{1}{2}$ órákor ide megérkezett; s a francia császárnénál tett $\frac{3}{4}$ órai látogatás után ismét elutazott. — István fhg szintén ide érkezett.

— Páris, sept. 20. Minden versio alap-

italan a Francia- s Olaszország közti egyességre vonatkozólag. Az alkudozások egyetlen tárgya az általános lefegyverkezés, melyet Napoleon császár indítványozott.

— New-York, sept. 10. Lee — Early által erősítve — nagy haderőt von össze, hogy Grant-ot megtámadhassa. Sherman Lovojostationig üldözte Hood-ot, a hol azt el-sánczolva találván, visszatért Atlantába. McClellan elfogadta a jelöltséget; és minden áron az unio mellett nyilatkozott. Hirszerint Mobile be van véve s a déliek állapota igen szorongatott.

Bécsibörze September 23-án: Nemzeti kölcsön 79.30. 5% Metalliques 71.40. Bank-részvény 777.—. Hitel-részvény 187.10. Váltó Londonra 115.10. Ezüst 115.25. Arany 5.47.

1860-diki Állam kölcsön 93.70.

September 21-én: Urbéri kárpótási kötvény Magyarországi 74.25. Erdélyi 72.25.

Erdélyi		Alsó ausztriai mérő: vagy is két nagy véka.					Marhah. fontja.	
		Tiszta búza.	Rozs.	Árpa.	Zab.	Törökbúza.		
piaczi árak:		k r a j c z á r o k b a n.						
Besztercze	sept.	6.	320—320	—	180	104		300
Brassó	sept.	16.	416—416	176—164	186—168	106—100	254	13
Déz	"	13.	340—300	200—170	—	120—110	230—220	12
K.-Fehérvár	"	3.	353	210	—	120	240	10
Kolozsvár	sept.	22.	320	140	120	80	220	13
M.-Vásárhely	"	15.	376—354	228—170	—	140	270	10
N.-Enyed	"	15.	340—320	250—220	—	130—112	250—250	12
Szamosújvár	"	19.	300—260	160—170	—	100—90	230—230	12
Szászváros	aug	29.	390—390	290—290	—	196	295—295	13
Sz.-Régen	sept.	15.	348—324	220—200	—	124—120	300—280	12
N.-Szeben	"	16.	373—373	193—193	—	113—113	287—287	13
Sz.-Udvarhely	"	6.	355—355	200—200	—	120—120	240	12
Torda	"	17.	291—266	212—210	134—130	106—100	216—210	12

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DANIEL.

HIVATALOS.

Sz. 909—1864

(247)

(1—2)

Haszonbér.

Az Alsó-Detrehemi összes koresmárlási jogok, idei **september 23-kán délelőtti 10 órákor** a szolgabírói irodában helyt, árverés útján a többet ígérőnek ki fognak adatni; a feltételek az illető szolgabírósnál bármikor megtekinthetők.

A Mezőségi járás szolgabíróaságtól, Alsó-Detrehem, sept. 20-án 1864.

GIDRAI DEMETER, szolgabíró.

432—1864. sz.

(232)

(3—3)

Árlejtési hirdetmény.

Az erdélyi országos tébolydában szombaton **1864 október 1-én**, a betegek és ápolók élemezésének és külön kenyér részleteinek, kiknek száma legalább 90 főre rug, **1864 november 19-től 1865 szeptember utoljái terjedő időközre** leendő biztosítása végett, **délelőtti 9 órákor**, az intézet irodájában nyilvános árlejtés fog tartatni.

A vállalkozás, valamint a kötendő szerződés feltételei, a szokott hivatalos órákban naponta megtekinthetők.

Szabályszerűleg felszerelt, sajátkezűleg irt bélyegezett, 10%-kos bánatpénzzel, az illetőnek nevével, lakásával és állásával, egy minden ételrészletre számmal és betűkkel kitett ajánlással ellátott ajánlatok, a melyek ezen kívül aképp banzanak, hogy ajánlat tevő előtt a vállalati feltételek ismeretese, s ő magát azoknak feltételül alája veti, még a f. é. október 1-én délelőtti 9 órákor is benyújthatók; később beérkezők vissza fognak vettetni. E mellett határozottan megjegyeztetik, hogy vállalkozó köteles a szerződés aláírása előtt, azaz a megtörtént árlejtés után 48 óra alatt, 1000 % szóval: egyezer o. é. forintot bánatpénzzel, akár készpénzben, akár állampapírokban, a melyek árfolyam szerint fognak számíttatni, az intézet pénztárába letenni.

Nagy-Szeben, szeptember 7-én 1864.

Az erdélyi országos tébolyda igazgatósága.

NEM HIVATALOS.

(248)

(1—2)

A szemüveg használóknak.

Optikus Boscovicz Ignác és fia Pestről, kevés ideig itt mulatván, ajánlja **különösen jólrendezett** s nagy választékú, külföldi gyárakban készült **szemüveg-, látó- és stereoscop-raktárát**.

Elfogad javítani valókat is, valamint be is cserél.

Üzlethelyisége a b. Bánffy-ház melletti boltban a nagypiaczon.

Kolozsvárról **Dézsen** és **N.-Bányán** át **Szathmárra** fog utazni.

(244)

(2—3)

A Nagyvárad Hajói múmalomnak raktára vagyon **Kolozsvárt Tauffer Ferencz** fűszerkereskedésében hol mindenféle lisztet kicsiben és nagyban a legjutányosabb árban kaphatók. Ugyan oda **Jácint** és **Tulipán** hagymák érkeztek **Erfurtból**, **Jacintnak 20 kr.**, a **Tulipánnak 6 kr.** d a r a b j a.

(243)

Új díj-kölcsön.

(2—3)

Nyereményhúzás október 1-jén, 1864.

A kölcsön nyereményei: 100,000, 80,000, 70,000, 60,000, 50,000, 45,000, 40,000, 10,000 sat. frank.

BING ANTAL kereskedő-háza **Majnai-Frankfurtban**, az összegnek osztrák bankjegyekben leendő beklüldése mellett, 1 darab sorsjegyet 1 ftt 50 kr., — 12 darab sorsjegyet 15 ftt., — 25 darab sorsjegyet 30 fttért enged át.

Nyeremény-lajstromot a részvényesek ingyen és bérmentesen kapnak.

(239)

Ménes árvereltetés.

(3—3)

A néhai b. Wesselenyi Miklós hagyatékából a zsidói ménes nagy része — 60 darab — mely teli- és fél-vér tenyész kaneczkából, kanca csikokból, hason fajú tenyész ménékből, melyek háti lovaknak is idomítvá, mén csikokból és paripákba áll, **folyó évi október 10 — 11 én Zsidón tartandó orsz. vásáron elárvereltetik.**

(246)

(2—3)

Hidutczában 286 szám alatti háznál levő liszt főraktárban, a Nagyvárad nagy-rontói **múmalomban előállított minden nemű liszt** bármily mennyiségben jutányos áron található. Ugyan ottan tisztán kezelt **ó- és új borok** találhatók, hordó száma minden időben.

(245)

Hirdetmény.

(2—3)

A kellemes fekvésű, s gyógybátályáról esmeretes, azért évről évre nagyszámu fűrdő vendégektől látogatott **tusnádi árnyos fűrdő**, az ottan levő **vendéglővel** együtt, jelen 1864-ik év **október 5-én délelőtti** a helyszínen megtartandó birtokossági gyűlésben, három egymásutáni évre nyilvános **árverésen haszonbérbe** adatik. A többi tudnivalókról fölvilágosítást kész adni bérmentes levelekre alólirt. Kézdi-Vásárhelyt, szeptember 14-én 1864.

Nagy Dani, fűrdői feltgyelő.

STEIN JÁNOS

könyvkereskedésében Kolozsvártt, **Wittich Józsefnél** Maros-Vásárhelyt, **Dobray Nándornál** S.-Udvarhelyt, **Barthos Domokosnál** S.-Szentgyörgyön, **Vokál Jánosnál** Nagyenyeden, **Sindel Károlynál** Brassóban

k a p a t ó:

IZIDORA DALAIBÓL.

A kolozsvári jótékony nő-egylet javára. Ára 60 kr. Diszkiadás 1 ftt 60 kr.

Az osztrák birodalom államtan kézikönyve.

Különös tekintettel a magyar korona országaira. A legújabb statisztikai adatokkal. Főtanodák használatára röviden összeszedte

Reisenhoffer Rudolf, cs. k. postaigazgatósági-fogalmazó.

Ára 1 ftt oszt. ért.

Róma és a római birodalom történetei.

Lamé Fleury után magyaritá Szabó György, tanár. Két rész két kötetben 2 ftt.

A Kosztolányi hölgyek.

Történeti regény, két kötetben. Irta **P. Szathmáry Károly**.

Ára 2 forint o. ért.

Szünnapi kirándulás Erdély nyugoti hegyei közé.

Honunk ifjusága számára. Irta **Ompolyi**. Öt tájképpel. Ára 60 kr o. é

Rendszabályok, törvények és utasítások

az erdélyi ev. ref. fő- és középtanodák számára. Toldalekul az 1861-diki

Szervezeti javaslatához. Ára 30 kr. o. é.

Kalvin élete és a Calvinizmus.

Emléki a nagy reformator halála három százados fordulata. Irta **Révész Imre** Ára fűzve 2 ftt.